

تاریخ عثمانی انجمنی

۱ جزیران
۱۳۳۰

پنجی سنه
نومبر ۲۶

مجموعہ سی

حسنکیف ایوبیہ حکومتی

حسنکیف [۱] ایوبیہ سی کوچک بر حکومت ایکن هلاکو، تیمورکی حضور عالمی اخلال ایدن سیلابه لرك گذرکاھنده وقره عثمان بایندری، اوزون حسن، شاه اسماعیل صفوی کی کشور کشایان راحت انسلابک مراکز حکومتلرینک قرب و جوارنده بولمق حسیله تیموردن بشقه بونلرك جمله سیله محارب بولندینی و سلسله حیات حکومت اعتباریله برچوق تحول و تشتتله معروض اولدینی حالده ینه اوچیوز سنه دن متجاوز تأمین بقای حکومت ایدرك یاوز سلطان سلیم خان حضرتلرینک چالدران مظفریتی بالادراك حایة دولت علیه به التجا ایله کامیاب اولمشدر .

سلاطین معظمه عثمانیه که، کچن اسلام پادشاهلرینک حکم ایده مدکری ممالک ایچرولرنده اجرای فتوحات و توسیع ممالک ایدره رک بروسه یی، ادرنه یی تحتکاه سلطنت ایتمشلردی . اناطولی ده موجود اولان طوائف ملوک تأدیب و تنکیله کسب استحقاق ایتدیکه مملکتلرینک استیلاسه رغبت بیورمدیلر .

سلطان محمد خان ثانی حضرتلری معجزات باقیه محمدیه دن اولان بر بشارت کبرانک زمان وقوعی « بلدة طيبة سنه ۸۵۷ » نص جلیلنک نکته اشارتندن کشف و اثبات و « ابوالفتح » عنوان میجلنی بحق

[۱] اسم قدیمی « حصن کینی » ونسبتی « حصنکی » در . بعض تاریخلرده ده « حسنکیف » شکلنده مسطور اولقله برابر احوالیده بونام ایله مذکور و مشهوردر .

احراز صورتیله فتح بیوردقلری استانبول بلده طیه سنی تختگاه اجلال
اتخاذ بیوردقدن صکره روم ایلی فتوحاتی طونه نهرینک اقصای سواحله
وارد رمش اولدینی حالده اناطولی حدودینی فرات نهرندن ایبری طرفلره
ایصال ایچون سوق کتیبه جلادت ایتکه تمایل بیورمز لر ایدی .

فاتح حضرتلری ، شاهباز دولته بر آشیانه موافق عد ایتدکلری
تختگاه سلطنته روم ایلی و اناطولی ممالکنی ایکی جناح متوازن قوتنده
بولدیرر و اناطولیدن روم ایلینه نقل واسکان اهالی و اعمار ممالک و نشر
علوم و معارف کبی روح مملکته تقویت بخش اوله جق مغوی غدارله
تأمین پروازمکنت بیوررلردی .

حتی آق قیونلی مشاهیر ملوکندن اوزون حسنک فرات نهرینک بری
طرفلرینه واقع اولان تجاوزی و توقات حوالیسنه قدر دست کزندی تمید
ایتمی اوزرینسه جناب فاتح اعلان حربیه مجبور اوله رق فرات نهری
جوارندنه واقع اولان خونریز محاربه ده اوزون حسن جکرپاره سی زینل
میرزایی ضایع ایتدکدن بشقه اردوسیه کنیدی اقبیح هزیمته گرفتار
و مجبور کریزان و فرار اولمشدی .

او ، سایه کبی کریزان اولدقچه بوضیای شمس کبی تعقیب ایدمه بیلردی .
لکن ینه فرات نهرینک اوتیه طرفلرنده تعقییدن صرف نظر بیوردی .
فاتح سلطان محمدخان حضرتلرینک بو ملت معظمه نکه هر فردی ایچون
سرمدی برداغ الیم اولان او وقتسزار تحالندن هنوزیکرمی سنه کچمه دن صفحات
حکومت دکشدی . جسم آسیا قطعیه سی غریب تحولات سیاسیه یه اوغرا دی .
حسنکیف ایوبیه حکومتی فرات نهرینک اوتیه طرفنده بولنق حسیله
اوزمانه قدر سلطنت سنیه عثمانیه ایله هیچ بر مناسبت سیاسیه ده بولنماشدی .
یاوز سلطان سلیم کبی بیوک بر پادشاهی چالدران محاربه مشهوره سنی
اجرایه مجبور ایدن حال شاه اسماعیل صفوینک شیعت کسوه سیله آشکار
و آرزمان ظرفنده آسیا قطعیه سنک اک مهم نقاطنده تفرقه ساز امت اولق
صورتیه بر حکمران قهار اولسی قضیه سیدر .

شاه اسماعيلك ظهور ايلديكي ممالكك او زمانكي احوالنه دقت اولنورسه اوزون حسن و سلطان يعقوب كې اطوار حكومه واقف حكمدارلر اترواگاه خاموشانه لرينه چكلكلري و يرلرينه كلن كنيج وصي شهزاده لر بر برلريله حسن معاشرت ايدمه يهرك بابا اوغوله اوغول بابايه قرداش قرداشه قليچ چككمكده بولندقلري كوريلور .

بركره ده همجوار اولان ممالك عثمانيه باقيليرسه سياست و كيستيله اوروپايي دتره دن فاتح كې برشهر يار حكيم رحمت رحمانه اجابت ايتش و مهارت و مهابتيله جهاني يزندن اوينادان سلطان سليم كې بركرار شهيم هنوز تحت سلطنته ارايش بخش اقبال اولدقدن بشقه كندى اميد استقبالندين بيله ترددلرايچنده يشامقده بولنش بر زمان اولديني مشاهده اولنور . اشته بويه بر زمان فرصته شاه اسماعيل صفوي غاصب تحت و تاج ايران اولمشدر . سلطان يعقوبك تاريخ وفاتي اولان ٨٩٦ سنه سندن شاه اسماعيلك ظهورينه قدر مرور ايدن يدى سكر سنه لك مدت كه شهزادگان و خاندان بايندر يه نك قانلي محاربه لرينك دوام ايلديكي زمان منحوسدر ؛ شو مدت ظرفنده يالكز اوغورلى احمد خانك خروجي كې بر وقعه شاين قيد و تذكاردر . بوذات طولفونجه وجودلى و برازده قصه بويلى اولديغندن بعض تاريخلرده « كوده » لقبيله مسطوردر .

مشاراليه اوغورلى احمد خان پدر جهتندن اوزون حسنك ، والده جهتندن ده ابو الفتح سلطان محمد خان حضرتلرينك حفيدى [١] و سلطان بايزيد ثاني حضرتلرينك ده همشيره زاده سى و داماديدر .

[١] تاريخ غفارى كه مؤلفنك بيوك پدرى اوزون حسنك قاضيسكرى و محرم و هميشيني ايدى . مشاراليه احمد خانك حفيد حضرت فاتح اولديغنى بو عبارتله ايله تحرير ايديبور .

« ابو يوسف مكحول بدست اوغورلو محمد كشته شد و اورا ديكر خصمى »
 « تماندوا انجام بروم رفت و سلطان محمد اورا اكرامى داشته و دخترش بدوداد »
 « و كوده احمد در انجا ازوى متولد شد » تاريخ غفارى
 اوغورلى احمد خانك حفيد حضرت فاتح اولديغنه دائر « جامع الدول » ده دخی عيناً شو عبارت موجوددر .
 « والثاني ميرزا اوغورلى محمد و هو كان قدولاه ابو ه اسفهان و عراق المعجم »

پدری او غورلی محمدخان اوزون حسنك ایکنجی مخدومی واصفهان والیسی ایدی. بعضی خصوصدن طولانی والدینه رشیده اوله رق ابو الفتح سلطان محمدخان درگاهنه التجا ایتدی. شهزاده حقنده حرمت دنوازانه اجرا ایدره ك صهریت شرفه مظهر ایلدی وتضاعف الثقات اوله رق سیواس والیكنه تعیین بیوردی.

محمدخان براز عجول ایدی. ایران امراسندن کلن بعض مکتوبلری عتبہ سلطانییه تقدیم ایدره ك پدری اوزون حسنك ممالکنه یورومك ایچون استیذان ایدر طورردی. حالبوکه استعجاله لزوم یوقدی. شهزاده کنج وتوانا، اوزون حسن ایسه اختیار وخصوصیه معلول ایدی. اوزون حسن وفات ایدنجه ایرانده موجود اولان التی مخدومك آره لرینه نزاع دوشارك بربرلیله حرب ایدره جکلی جهته تخت سلطنت ایران فاتحك دامادی او غورلی محمد خانیه یا کندیلکنندن قاله جق یا برمرزۀ عسکریه ترفیقیه الله ایدیه بیله جکدی. شاه ایران اوزون حسنكه اولجه یالکز دیار بکر قطعه سنك حکمداری ایکن برمدت برادر وبرادر زاده لرله اوغراشوب انلری مغلوب ومنهزم ایتدکدن صکره حسنکيف ملوک ایوبیه سندن ملک عادل ایله محاربه لره قیام ایلدی ومشارالیه ملک عادلک بک شجیمانه مقاومتی اوزرینه محاربه تمادی ایلش ایسه ده نهایت ملک عادلی برحیله ایله کندی آدم لرینه قتل ایتدیره ك او خاندانی موقت بر صورتله محروم حکومت ایلدی. اندن کر جستان ممالکنه دوندی. او حکومتی ده اورته دن قالدیردی.

بعده هراق واذریایحجان واصفهان وکرمان پادشاهی جهانشاهك وخراسان وماوراءالنهر وغزنه وكابل وسیستان شهریاری ومشهور تیمورلنك « فتنیر علی والدہ بعد وقعة الروم لاسباب جرت بینهما فقر الی بغداد ثم منها « الی الروم والتجاء الی السلطان محمدخان صاحب الروم فی سنة تسع وسبعین وثمان « مائه فاکرمه السلطان المذكور وزوجه بابنته فولدت له ولداً ذكراً وهو الی « سنی کوده احمد »

حفیدی سلطان ابوسعیدك قوتلی اردولرینی پریشان وکندیلرینی اسیر و قتل ایلش ایدی .

والحاصل جناب فاتح ایله وقوعبولان محاربهده کی مغلوبیتی استثنا ایدیلرسه اجرا ایلدیکی اوچوزدن زیاده محارباتك هیچ بریسنده مغلوب اولماش آزمان ایچنده فرات حدودندن تاهندستانه قدر جسم بر حکومت تشکیل ایلش ایدی .

فاتح کی بر شهریار عاقل وقت مناسی حلول ایتمیجه شهزاده یی اوله برادرهانك قارشینسه کوندرمك استه میوردی . کنج شهزاده ایسه صبر ایدمه میوردی . برکون اوزون حسنك وفاتی خبری آلماسی اوزرینه صدق و کذبنی تحقیق ایتمکمزین بقته ایران حدودینه صاوشدی؛ حیانه اولان اوزون حسن طرفندن مقابله سنه عسکر سوق اولندی . محمدخان نامراد شهید ایدلدی .

در سعادته هنوز کوچوک سنده بولنان مخدومی اوغورلی احمد خانك عثمانلی شهزاده لرله برلکده حسن تربیه سنه اهتمام اولتیوردی، شهزاده مشارالیه پك ایی تربیه کوردیکندن محاسن اخلاق و معالی آداب ایله تمایز ایدرک مرغوب قلوب اولش و داییلری بازید خان ولی حضرتلری ده کنديسینی پك زیاده سودیکندن کریمه سنی تزویج ایله داماد ایتمشدی .

هجرت سنیه نك ۹۰۰ سنه سنده ارتق شهزاده یکریمی بر یاشنه بالغ اولیوردی . مشارالیهك عمیجه زاده لرندن ایرانده حکمران اولان رستم شاهك سوء حرکاتندن هرکسك دلگیر اولمسی [۱] حسیله اولادیاربکر

[۱] مزبور رستم میرزا غایتله زنیاره و خلعت سلطنت قد اقتدارندن آواره اولقله موجب غفلتی و هر عورتك امور مملکته تغلب ایله حکومتی نظام مملکت امورینك اختلاله و کبار و صغارك قلوب و طبیعتلری کندودن نفرت ایتمکله ملکک زوالنه باعث اولدی . امرا عاجز قلوب بالاخره ولایت رومده کی اوغورلی احمد میرزایه دعوتنامه لر ارسال اولندی .

اعیان و اشرافی و ثانیاً سائر بعض خیرخواهان ایران طرفندن سلطان بایزید خان حضرتلری آستانه سنه اوغورلی احمد خانك اعزامی استدعاسنی حاوی ضراعتامه لر و شهزاده یه ده جلب و دعوتی متضمن مکتوبلر کلمکه باشلدی .

فی الحقیقه زمان بك مساعد ایدی، شهزاده یه مقدار کافی قوتك ترفیقیه کوندیرلسنی خیرخواهان امتك جمله سی مناسب کورمکده ایدی . فقط ظاهرده وزیرقبه نشین، حقیقته صدرکزین دیمك اولان جاندارلی خلیل پاشا زاده ابراهیم پاشانك شهزاده ایله عداوتی اولدینندن ممانعت ایلوردی .

سلطان بایزیدخان حضرتلری شهزاده یی عساکر مناسبه ایله کوندیرمه یی ارزو بیوردقجه سلطان جم غائله عظیمه سنك ختام پذیر اولسی هنوز برسنه اولدی ، شمدی برده ایران غائله سی آچق مناسبت آلاز . زمیننده بعضی دلائل سرد ایدرك سلطان بایزیدخان حضرتلری غنمندن نکول ایتدیرردی . ذاتاً جریان وقوعات زمانی ده صدراعظم داودپاشانك موقنك منشئت بولنسیله برابر آز مدت صکره انفصال ایتسی ویرینه هرکلی زاده احمد پاشانك کلسی و برسنه یه وارمه دن آنک یرینه ده مشارالیه جاندارلی خلیل پاشا زاده ابراهیم پاشانك بالفعل موقع اعلای صدارتی احراز ایتسی کبی معکوس آوانه تصادف ایلوردی .

مع مافیه دیاربکر والیلکننده بولان نور علی بك بن دانا خلیل بك بن محمد بك بن قره عثمان بایندری ایله وسائر آق قیونلی و دیاربکر امرا و اعیانی طرفلرندن دعوتنامه لر توالی ایتمکده ایدی و حتی منشآت فریدون بکده [۱] «جنتمکان سلطان بایزیدخان غازی حضرتلری درگاهنه آق قیونلی بککری طرفلرندن اغورلی احمدبکک ارسالی استدعاسیه تقدیم اولنمش اولان ضراعتامه نك صورتیدر» سرلوحه سیله موجود اولان

ضراعت‌نامه ده عیناً شوسوز شمال عبارہ مسطور در :

« احوال این مملکت بنایت مکدر است. ورعیت مضطرب الاحوال است »
 « چنانکه شش هزار نفر اهل و عیال مسلمانان در دست کافر کرچی »
 « اسیرند و هر کبر هر چه می‌خواهد میکند و این از جمله بی حاکمیت »
 « و اکنون موقع الطاف بلانهای آنکه از عین عدل بر عایای این مملکت »
 « رحمت نموده . حضرت شهزاده عالیجناب احمد میرزا را همت نموده »
 « متوجه این جانب گردانند که تا آن شهزاده نمی آید این مملکت قرار »
 « نمی‌گیرد چرا این بنده و امراء دیار بکر و غیر هم از صفار و کبار همه »
 « شهزاده مشارالیه را بجان خواهند والله وبالله وشم والله که درین سخن »
 « یک سرمو خلاف نیست و نخواهد بود . چون بشهزاده همت نموده »
 « باشند این مملکت را با آن ولایت یکانکی حاصل میشود. بغیر از محبت »
 « ووداد اصلاً چیزی دیگر صورت نمی بندد و احوال رعیت این دیار »
 « صرفه میشود چرا که در ظل ظلیل پادشاه عدل تربیت یافته است »
 « اکنون این همه موقوف همت حضرت الهی است »

یافت ز همت ز تو بس رفتی	باشه و شهزاده ماهیتی
کار نه این کنبد کردان کند	هر چه کند همت مردان کند

« حق علیم و علامست که » و کفی بالله شهیدا « بنده درگاه خزانه »
 « عامر شهزاده مشارالیه را مبلغ هشتاد هزار تومان و سیصد کمر شمشیر طلا »
 « و زرین آوانی و اجناس زرینه جهت آن حضرت محافظت نموده ام »
 « موقوف اشارت علیه اعلی حضرت خلافتیناهی خداوند کار بست »
 « هر نوع که او فرماید آنچنان بتقدیم خواهم رسانید و هر جا که »
 « بشارت دهند برکاب بوسی شهزاده توجه میکنم والا امر اعلی »

مکتوبك مندرجاتی ایشیدنلر برترانه لاهوتی قدر نشئیاب انكشاف
 اولیوردی . شهزاده نك همان کوند رلسی حقنده کی محسناتی تعداد ایتمکه

بیتره میورلردی . لکن جاندارلی ابراهیم پاشانك ارائه مشكلات ایتمی ده
اونسبتده دوام ایلوردی .

عجیبا حسن تدبیر ایله قریم خانلقی زیر حکمنه آلان دولت علیه،
صرف رویت ایله ایران شاهلقی ده اوشکله افرغ ایده مزمنی ایدی [۱]
ویا خود و قتيله اورخان غازی نزدنده پرورده اولان قره سی حکمداری
عجلان بك زاده طورسون بكك قوه جنودیه سوقيله تخت موروشه افعاده
تشبث نتیجه سنده بریوک روم ایلی فتوحاتی ظهوره ککش اولمنسه
وبو فتوحاتك پیشوالری او حکومتك آجه بك، غازی اورنوس بك، حاجی
ایلبکی، قاضی فاضل کبی بهادر امراسی بولمنسه نظراً شمدی ده دولت
علیه نزدنده پرورده اولان اوغورلی احمد خان کبی حیتلی برشزاده بی
قوه عسکریه سوقيله تخت موروشه اجلاسه توسل نتیجه سنده نور علی
بك، سیدی غازی بك، منصور بك، یار علی بك کبی ایرانك دلاور امراسنك
پیشوالقیریه هندستان قبولرینی صارصق ایچون بر نظیره تشکیل
اولنه مزمنی ایدی ؟

ایران امراسی طرفندن وارد اولان دیگر بر محضر عمومیده [۲]
« چشم انتظار در راهست وهم فرصت عظیم واقع شده امراء دیاربکر
و غیرهم همگی کمر اطاعت بر میان جان بسته و بالجمله متفق شده مترصد
رسیدن آن حضرت اند » عبارة تحمیر انکیزی مندر جدره .

شهرزاده نك اقداراً اعزامی ایسه ایکی صورتله قابل ایدی . یامعینه

[۱] قریم امراء واعیانندن وارد اولان محضر اوزربنه فاغ سلطان محمدخان
حضرتلری نزدنده کمال اعزاز ایله امراء حیات ایدن قریم خانزاده لوندن حاجی
کرای اوغلی منکلی کرای حضرت فاغ قریم اوزربنه خان نصب و یانه مقدار کافی
قوه جنودیه ترفیق ایده رك قریم خانلقی بوصورتله حوضه حکومت عثمانیه
آلتمش ایدی .

[۲] منشآت فریدون جلد صحیفه

امور دیده بر قوماندان و ایجابی قدر قوۃ جنودیه ترفیقہ اعزام ایلک و یا خود یدی سنه دہری طربزون والیلکنده بولنوب احوالینک ہر حالہ کسب وقوف ایلش و ذاتاً شہزادہ اوغورلی احمد خانک ایران تختہ دعوتی اسبابی تأمین ایچون بیوک مہارت سیاسیہ صرف ایتیش اولان یاوز سلطان سلیم خان حضرتلرینی معیتندہ کی قوتلہ خالہ زادہ و انشتہ لری بولنان میرزا احمد خانہ ترفیق ایلک قضیہ لری ایدی . نہ چارہ کہ اوغورلی احمد خان نہ واسطہ یہ مراجعت ونہ صورتہ توسل ایلدی ایسہ مکر خصما مانع اولہرق جلہ سندیہ امید موافقتدن و حتی استحصال رخصتدن بیلہ مایوس اولدی .

برکون کندی محرملرینی طویلا دی . در دولتدن امدادینہ عدم مساعدہ ظہورینی حکایت و حالندن شکایت ایلدی . نتیجۃ مذاکرہ خفیاً صاوشوب کیتیمینی و دیاربکر حدودینہ واصل اولدقدن صکرہ التحاق ایدہ جک قوتلہ ۹۸۴ سنہ سندیہ دیاربکر والیسی سلطان یعقوبک تبریز پادشاهی بولنان برادری سلطان خلیلہ هجوم ایلہ غلبہ چالیدینی طریقۃ انتخاب ایتیمینی مناسب کوردیلر .

یکدیگرینی تشجیع ایچون دیدیلر کہ بزم امیدمنر سلطان یعقوبدن دہا قوتلیدر . اولا سلطان یعقوبہ تابع اولان دیاربکر بزمہ تابعدر .
ثانیاً آذربایجانک رستم شہادن نفرتی و ایرانک ہرج و مرجی صولک درجہ دہدر .

ثالثاً رستم خانک کیاست و شجاعتی سلطان یعقوبک مغلوب ایلدیکي سلطان خلیل ایلہ قیاس قبول ایتیمہ جک مرتبہ دہ دوندر . بیک سنہ دہ برکرہ الہ کچمیان بوفرستی نیچون قاچیرہ لم .
برکون صکرہ تازہ ایچون غلطہ جانبہ کچر کی اولدیلر . اندن اسکدارہ و اورادن ایران جانبہ شتاب ایلدیلر .
دیاربکر حدودینہ داخل اولدقدہ بر جوق حیتلی بکتر و عدلری

وجهله اوغورلی احمد خانك اطرافه طویلاندى . خوی حوالیسنده تقابل صفین واقع اوله رق رستم شاه مغلوباً کرجستانه فرار ایلدی وایکنجی بر محاربه ده مقتول اولدی . اوغورلی احمد خان ۹۰۲ سنه‌سی اواسطنده دارالملک ایران اولان تبریز شهرینه مظفرآ دخول و سلطنتی اعلان ایلدی . اوغورلی احمد خانك پادشاه ایران اولسی عالم اسلامده اویله بر حسن تأثیر حاصل ایتشد که تغریبی غیر قابلدر . حضرت فاتحک حفیدینک ایران تحتیه زینت بخشا اولسی فی الحقیقه کاشانک یوزنی کولدره جک مفاخر ساره دن ایدی . اوغورلی احمد خان در سعادتده دنیایه ککش و طفل شیر خوار ایکن پدری شهید اولدینی جهته حضرت فاتحی کندیسنه پدر بیلمش و مشار الیهک دار نصیه ارتحالی اوزرینه داییلری وقاین پدرلری سلطان بایزید خانك حجر تربیه سنده شهرزادکان عثمانیه ایله پرورشاب کال اولشدی .

جهان خریطه‌سی اوستده کوز کزدیردجه اهل اسلامک آسیانک هندستان ممالکندن اوروپانک و یانه صحرالینه قدر مسلسل و متصل پک واسع بر محیط اوزرنده مسکون اولدقلری و بو محیطک مجارستاندن فرات نه رینه قدر اولان قسمی عثمانلی پادشاهنک و فرات نهرندن هندستانه قدر اولان دیگر قسمیده کندی خانداننک یدنده بولندیغنی کورردی و کندیبی ایسه اوغوزخان سلاله سندن تشکل ایدن شوایکی بیوک دولتک سبب قوت و مکنتی بولنان فاتح سلطان محمد خان حضرتلریله اوزون حسن کی ایکی پادشاهک سلسله خانداتی یکدیگرینه ربط ایلدیکی جهته شو واسع ممالکک بر اسلام پادشاهی قبضه عدالته تودیگی کی موجب فوائد لانه صی اوله حق موفقیه عظمانک انجق کندیسنده تجلی ایده بیله جکی بختیارلغنی تقدیر ایدردی . اوسیماسی بلند ترک ارسلاننک ذکر و فکری جناب حق اجدادینک حکمران اولدقلری ایران تحتی کندیسنه نصیب ایدرسه اهالیسنی عثمانیلاشدر مق آرزو سندن عبارت ایدی .

فی الحقیقه ایران تخته جلوس ایتمسیره برابر سلطان بایزید خان حضرت تلیسنه
ایلك یازدینی بشارتنامه ده ممالك ایرانى عثمانی پادشاهنه عیناً شو عباره ایله
تقدیم ایلیوردی : [۱]

« اکنون عرصه خلافت بلحوق ایالت این ولایت اتساع مملکت »
« اسکندری پذیرفت و تمامی ممالك عجم و کشور ایران از لمعات اشراق »
« خاطر خورشید مائر آن حضرت عطوفت شمار بتسخیر عسا کرمعدلت »
« دین پروری تألف وجعیت تمامی بصیت نصفت داد کستری گرفت »
شو عباره یالکز اوراق اوزرنده منقوش قالمیوردی عموم تاریخلر
متفق اولدقلری وجهله ایرانیه مظفرآ دخولی آنده عثمانی دولتک کافه
اصول وعاداتی قبول واعلان ایلش ایدی .

مشارالیهک یازدینی بشارتنامه ده مندرج بولنان شو نظم لطیف دخی
تواخت وجدان وصفوت کالاته برهان آتدر .

منت ایزد را که شد تخت سلیمانی مرا	سرفرازی شد چنین از تاج سلطانی مرا
همت سلطان روم و غازی و قتم سزاست	چون بایران نام شد اسکندر ثانی مرا
تاسیاه همتش بامن رفیق و یار بود	شد مسلم خسروی و ملک ایرانی مرا
پس زعین تربیت بودش نظر با بخت من	شد فروغ دولت از خورشید نورانی مرا
کرده ام از طور شاهی چون بعدلت اقتدا	دستیاری میکند تأیید ربانی مرا
در ادای شکرتو خواهم که باشم پایدار	در وفا زیرا که مستحکم همدانی مرا

عریضه بشارت پیراسنک نثر قسمنده دخی سلطان بایزید خان ثانی
حضرت تلیسنک پرورده عنایت و متتدار انسانیتی اولدیغنی ایراد و تکرار
ایدیور عادت ابور نامه حکمداری اولیوب کویا که بر عبودیت نامه محمدتکاریدر .
شو خارقه بشارتدن سلطان بایزید حضرت تلی او مرتبه ممنون قالدیلر که
تختگاه سلطنت سفیه لرله عموم ممالك عثمانیه ده شهر آیینلر اجرا اولمسنی
آمر هر طرفه فرمانلر و بشارتخیلر ارسال واعزام ایتدیلر . ممالك شاهانه نک
هر کاشانه سی بر فواره نور و هر بلده سی بر عیدگاه سرور شکنی آلدی .

سلطان مشارالیه طرفندن عموم ممالك شاهانه یه یازیلان بشارتنامه ایله کلن جوابنامه لردن بررقطعه سی ممالك اسلامیه ده حاصل اولان انوار نشاط و آثار انبساطک درجات فیضا فیضنه نمونه اولق اوزره عیناً درج اولنور .

سلطان بایزید خان طرفندن ممالك شاهانه یه یازیلان

بشارتنامه هایون [۱]

«توقیع رفیع جهان مطاع واصل اولیجق معلوم اولاکه شمدیکی حالده جناب سلطنت پناهی وسعادت دستکاهی وظل الهی اوغلم سلطان احمد نصره الله نصرأ عزیزا جانندن استانه سعادت پناهمه مبشر بشارت فتح ونصرت مخبر آیات عزو شوکت یعنی بشیر مشیر کلوب رستم بك سودای خیال فاسدله اوغلم سلطان احمده بولوشوب و طوریشوب بعد از جدال و قتال عسکر رستم صورت انهزام بولوب حریق تنوره عنا و غریق لجه بلا اولوب رستمک مزاج بخنی سقیم وقوای دولتی نامستقیم و دیده آمالی مشاهده چهره مطلوبدن محروم ورقم حرمان جریده احوالنده مرقوم اولوب خاتم ملک ، انکشت دولندن مطروح و طومار عمر کرانمایه سی بدقهرله طی اولنوب (ان الارض لله یورثها من یشاء) موجبنجه مومی الیه اوغلم میرزا احمدک اولیای دولتی مسرور و منصور واعدای سلطنتی مخدول و مقهور اولدقلربی اعلام ایتدیکی جهتله بیوردمکه حکم شریفله قولم حیدر واردینی کبی بو حادثه کبرانک اشعاری و آیات عظمانک تذکاری ایچون تحت حکومتده اولان شهرلری و قلعهلری امر ایدم سن دونادوب قلعهلرده طوپار و تفنگلر آتیلوب شهرلری تزیین و آراسته و تحلیه و پیراسته ایدوب ، شنگلکر و شادقلر ایدم لر. شوبله بیله سن .»

[۱] بوبشارتنامه عیناً کفه ولایتی والیسی شهزاده سلطان محمد جانبینه یازیلان

نسخه در . منشآت فریدون بك جلد ۱ صفحه ۳۳۶

الجواب [۱]

« سده سنیة فتح مشحون و عتبه علیه عدالت مقرون ترابنه عرض
 بنده بی مقدار بودر که حالیا درگاه سعادت مدار لرزیدن فرمان بشارت
 عنوان وارد اولوب مضمون هایوننده عالیجناب سلطنت مآب انشته من
 احمد خان بایندری طرفدن پیام ظفر انجام وصول بولوب عمیسی اولان
 رستم شاه بایندریله واروب مقابله و مقاتله ایتدکلرنده عون باری یاری
 قیلوب حزب مخالف مکسور و مخذول و سردار عداوت شعاری مغلوب
 و مقتول اولغله اول دیار کثیرالاعتباری ضبط و تسخیر و سریر سلطنت
 ایرانه مستقر اولدقلری فرصت و نصرت و قوغنه انواع فرح و شادمانی
 اولنلق اعلام بیورلمین همان اول ساعتکه حکم شریف واجب التشریف
 وارد اولدی جمع مخصوص اولان لالام و خواجهم و اغارم قوللریله
 فزونی ظفر و فتوحات و افزونی قدر و رفعت درجاتلری ادعیه سندن
 صکره اسواق بلادی سراپا تزیین قیلدیروب کافه انام و خواص و عوام
 شتک و شادمانلق اوزره ایام متعدده معتاده دن زیاده حبور و سروره
 مشغول اولوب جهان و جهانیان رشک خلد و اهل جنان و زمین فصل
 بهاره مقابل و خندان و زمان سخن کلزار کبی غبرافشانلقه یوز طوتوب
 قلاع و حصوندن طوب و تفنکله طیور هوایی مانند پران و کوه پرشکوه
 صدمات صواعق آتش فشاندن طرز عشاقده نالان اولوب زمزمه عیش
 نشاط حد افراطدن بیرون اولمین صفا و صداسی اوج عیوقه ایریشوب
 و کلبلانک صحبت اصحاب اختلاط کمال انبساط اوزره اولدیفیچون جبه و قیراط
 دکلو قصور و کسوری اولدیفینه دفاتر ایامده علایم و اشارات مندرج
 قلنوب نعم نامتاهی الهی عزشانه و کمل احسانه مقابله سنده شرایط شکر-
 کذاری و لوازم ثناکاری مؤدی قیلندی . امیددرکه بوشکرانه نک نتایجی
 [۱] کفه والیسی شهزاده سلطان محمدن سلطان بایزید خان حضرتلرینه
 جواب اولهرق وارد اولشددر. منشآت فریدون بک جلد ۱ صفیحه ۳۳۶

خیر ایله صورت پذیر واجبه دولت کشور کشا وجهانگیر اولوب وجود
کثیرالوجود خلافت آیین فلك تمکینلری خورشید کی ملک آرا وظلمت زدا
وعمر ودولت ابدیونند برله عالم وعلیانه پیشوا اوله بمنه ویمنه باقی فرمان
حضرت من له الامر کدر .»

اگر آق قیونلی امراسی کندی استفاده موقته لرینی دوشونموب
اوغورلی سلطان احمد خان کی بقای معالی وطن فکر متینک عاشقی
اولسه لردی هنوز شیعت نسد حائل آزه به کیرمزدن اول ، اهالیسی
سنی بولنان هندستانه قدر برطریق مستقیم آچیلوب کیتمشدی . حیفا که
شوزمان حبور مدت خنده سرور کی چابوق کجی .

اوغورلی احمد خان تنسیقات عسکریه وملکیه سنی بهمه حال عثمانلی
عادات وقوانینه تطبیقاً ترتیب وتنسیق ایچون کندیسنی موفق ایده جک
ویاسقوطنه سبب تشکیل ایلیه جک هر فردا کارلقدن کیرو طور میوردی .
تاریخ غقاریده « اوغورلی احمد بک خواست تا بطریق روم برمنهج عدل باشد
بنابرین حسن بیک دامادش [۱] ومظفر بیک پسر منصور بیک پرنک را
بکشت » عباره سیله بیان اولندی بی اوزره ، انشته سی اولوب رومدن عودتنده
کندیسنه بیوک معاوتنده بولنان حسن بک بن علی خانی ومنصور بک زاده
مظفر بکی اجتهادینه مخالف کوردیکی حرکتلرندن طولانی قتل ایتمش
وامثالنده عبرت کوسترمش ایدی .

هر زمانک بر این علقمیی اولدینی کی اوزمانده ده بایندریه امراسندن
ایبه سلطان (ابراهیم سلطان) نامنده بر شخص لثم وار ایدی .
ابراهیم سلطانک پدری دانا خلیل بک آنک پدری کور محمد بک آنک
پدری قره عثمان بایندری اولمقله اوزون حسنک ابن اعمامندن ایدی . اوزون

[۱] حسن بک اوغورلی احمد خانک دامادی اولمبوب انشته سیدر . پدری اوغورلی
محمد خان ممالک رومه کلوب فاتحه داماد اولزدن مقدم ملکتنده ده تأهل ایتمش
عمودخان اسمنده برغخدومی ایله برده کریمه سی دنیاه کلشیدی . تاریخ غقاری
« انشته سی » مقامنده « دامادی » تبیینی استعمال ایتمشدر .

حسنک وفاتندن بری ظاهرآ ارکان دولتدن معدود ایهده حقیقته تخت سلطنته کوز دیکرک نائل مقصود اولق ایچون کوچوک شهزاده لر ارسنه تخم نفاق اکر ، یکدیگریله چارپشیدرردی .

نهایت النجق قلعه سنده محبوس بولنان اون بش یاشنده رستم خانی استصحاب ایدرک قانلی محاربه لرله ایران تختته جلوس ایتدیردی . انواع سفاهته الشدردی . هر کسی پادشاهدن نفرت ایتدیردی . کندیمی سریر حکومتی غصبه مترصد اولدی .

اشته او اناده اوغورلی احمد خانک در سعادتن ورودی ورستم شاهک صورت ادبارینک ظهوری ابراهیم سلطانی بقیه عسکرله احمد خانه التجایه مجبور ایتشدی .

لکن جبلتده مرکوز اولان ردائت وسودای سلطنت سیبیله ینه اجرای ملتندن کیرو طور میور ، وقت موافقک حلونه انتظار ایلموردی . احمد خانک ابراز ایلدیکی ید بیضای عدالت متبوعلری دایما ذوق وهوسله مشغول ایدوب کندیلری اهلینک ایلککری ائمه که ذوق آلان یوزدن زیاده امرا وارکان حکومتی منفعت خسیسه لرندن محروم بر اقیوردی . سفر وحضرده اوغورلی احمد خانک نزدنده بولنان ادریس بدلیسی ، مشارالیهک نصورتله اجرای احکام عدالت ایلدیکنی ودولت علیهک نه مرتبهده مقلد ویروی اولدیفی - هشت بهشت - تاریخنده شویلهجه تحریر ایدیور :

« برخلاف رستم میرزا در ضبط ملک و مال و باندیشه سپاه و رجال »
 « اهتمام عظیم میشتافت و در ترویج شرایع و احکام الهی و در رفع ظلم »
 « و دفع مظالم و مناهی بذل اجتهاد مینمود و در تعیین قوانین معدلت »
 « و در تقریر آیین سلطنت خود را مقلد و پیرو سلطان مجاهدان معدود ، »
 « میفرمود و مجدداً قوانین معدلت را تمکین و تعیین کرده ملک و دین »
 « رونق عظیم یافت »

ابراهیم سلطان ، اوغورلی احمد خانك تحکیم سلطنت ایتدیکنی قتل منافقان واستیصال مفسدانه فوق الصاده اقدام ایلکده اولدیغنی کوردیجه صره کندیسنه کله جکنی ومملکتده اهل فتن وفساددن برفرد براقیه جغنی محقق بیلهرک ترک خواب وراحت ایلوردی .

منفعت ردیشه لرندن محروم اولان امرایله کیزلیجه اتفاق - یعنی دولت ومملکتلرینک زوالنی کندنی اللریله امضا - ایلدگدن صکره سرحد بعید اولان کرمان ایالتی والیلکنک عهدسینه توجیهی استرحامنده بولندی .

اوغورلی احمد خانك ایران سمنه اعزامیچون اولجه بایزید خانه تضرعنامه لر ارسال ایدن دیاربکر والیسی نور علی بکک بیوک برادری اولدیغیچون قیمرق ایسته میوب مشارالیه اوغورلی احمد خان مطلوبی اسعاف ایلدی . لکن بو اسعاف احمد خانك ده وطنك ده مقدمه اداوار وزوالی اولدی .

ابراهیم سلطان شیراز والیسی قاسم بکی واوحوالیده بولنان سائر امرایی اوغورلی سلطان احمد حقنده اختراع ایلدیکی یالانلره قاندریوب دائرة اتفاقه آلدی . خطبه وسکاهی شیروانده جد مادریمی فرخ یسار نزدنده هنوز سکزیاشنده بولنان [۱] میرزا مراد بن سلطان یعقوب نامه تحویل ایلدی .

بو حادثه هائله دارالسلطنت تبریزده ناشر احکام عدالت اولان اوغورلی احمدخانه اصل اولدقه استیصال عصانه شتابان اولدی . حدود اصفهانده فئه مخالفانه یتشدی ، محاربه به کیرشدی . انلرک محاربه ایتمک قدرتلی اولیوب فرار ایتمک اوزره ایدیلر . لکن سلطان احمدك اردوسنده موجود اولان امرانک اکثریسی اشقیا ایله کیزلیجه متفق بولندیغدن محاربه به اشتراک ایتمیوب سیرجی کی طور دیلر . برتیز جانخراش قضا سلطان احمد

[۱] ولادتش شب جمعه سیزدهم رمضان سنه خمس وثمان مائه .

تاریخ غفاری

اصابت ايتدى . اوھيكل اميد استقبال شھيداً ارتحال ايتدى .
دفتردار عالی - كنه الاخبار - ده سلطان مظلوم مشار اليك اسباب
افولنى شو صورتله بيان ايدييور :

« ميرزا احمد بن اوغورلو محمد رستم ميرزانك قتلى تاريخنده جلوس »
« ايدوب ولايت رومده كوردو كي اسلوبه رعایت واول قانون مرغوبى »
« ترکان طایفه سى مياننده اجرايه جل همت قیلدقده ترکان بدكان درشت »
« خلقتلى كرهان وسفك دمابه مايلا ارباب طغیان اولمغله ميرزا احمدك اجراى »
« احكام ايتدو كنه راضى اولمديلر . برييل مقدارى سلطنت ايتدكدن »
« صكره مراد شاه ابن سلطان يعقوبه خبر كوندرديلر . امرانك »
« مكتوبلرى واردقده كلدى . احمد ميرزايه مقابل اولدقده قتل ايلدى . »
« برقاج آي اجراى حكومت ايتدكدن صكره امراء ترکان اندن دخی »
« يوز دوندرديلر وكندوسنى طوتوب حبس ايتديلر . »

اشته يوقاريدنه بودولتلك ابن علقميسى ديه تذكير ايتديكمز ابراهيم
سلطان، ميرزا مرادى اجلاسه موفق وكنديسى ده وزيرى اولمش ايكن
ايكى اوچ ماه صكره بوندن ده يوز چويردى .
الوند ميرزا بن يوسف بك بن اوزون حسنى دعوت ايدوب تبريز
تخته جلوس ايتدردى . بو ائشاده كنديسى ده جزاى مايلىقنى بوله رق
۹۰۴ سنه سنده مقتول اولدى . نه چاره سى واركه ارتق اختلال آتشى
هر طرفى صارم شدى .

اوغورلى سلطان احمد خان كېي بيوك همتلى بر پادشاهى احما ايدن
اودنى اشخاص سينه وطنه نه ياره لر اچدقلىرى ادراك ايدمه يهرك بش التى
ماه اول « سلطان روم » عنوانيله تجييل ايلدكلىرى سلطان مشاراليه حقنده
« كلم روم » كه سلطان جهانش كردند فصلدى آمد ودرخاك نهانش كردند
يئنى كېي ياره لرله اعلان شادمانى ايتمكه جرأت ياب اولديلر .

نظر عبرتہ الہجق غرائبہ درکہ « تاریخ غفار » ی دہ تخت و تاج
 رستم شاہی اوغورلی احمدخانک قبض ایتمنہ « قبض سنہ ۹۰۲ » لفظی
 تاریخ کوسترلش اولدینی کبی مشارالہک شہادتہ تاریخ اولان « قابض »
 لفظی دہ شاہ اسماعیل صفوینک ابتدای ظہورینہ تاریخ اولدینی « تاج
 التواریخ » دہ موجود « اولدی تاریخ فتنہ سی قابض سنہ ۹۰۳ » مصراعندن
 اکلاشیلور . دیمک کہ جناب منتقم حقیقی ، برصفوت مقصد تعقیب ایدن
 اوغورلی سلطان احمد کبی برشاہ مظلومک انتقامی اوسنہ دن اعتباراً شاہ
 اسماعیل کبی برظالم سفاک معرفیلہ آق قیونلیردن آلمشدر . شاہ اسماعیل
 صفوی الوند میرزایہ مقابل اولدقدہ برکوندہ اون بش بیک آق قیونلی
 دلاوری قتل ایتش اندن تبریزہ توجہ ایدرک پیروجوان عورت و اوغلان
 قرق بیک مقداری آق قیونلی بی دہ یالکز تبریز شہرندہ ہلاک ایتمشدر .
 حسن خان ایلہ میرزا احمد دن بشقہ امرا و سلاطینی مقابرندن چیقاروب
 اودہ باقشدر .

شاہ اسماعیل بونکلہ دہ قناعت ایتیموب کندیسنہ توصیۂ اعتدال ایدن
 والدہ سنی دہ کنندی ایلہ قتل ایتمشدر .

عاشق چلی نک « مشاعر الشعرا » سندہ ابن کمال حضر تلیرینک
 تاریخ کبیرندن نقلاً شو عبارہ محرردرکہ مناقب تواریخہ زینت و یرن
 مشارالہ اوغورلی احمد خان کبی بریکانہ حیتک ضیاغندن طولایی عالم
 اسلامک نہ مرتبہ ماتم ایلدکلری اکلاشیلیر .

« مرحوم تواریخ آل عثمانہ اوغورلی اوغلی سلطان احمد ترجمہ سندہ »
 « یازارکہ چون میرزا دیار عجمدہ شہید اولدی خبر موتی رومہ ایردی »
 « جلہ خلق رومہ عموماً و همصحب تلیرینہ خصوصاً ماتم اولوب ہربری »
 « علم آہی قلۂ خاوردہ دیکوب آواز نفیر فغان و صدای طبل سینہی »
 « عبوقہ ایر کوردیلر اتفاقاً اول اثنادہ خلیل پاشا اوغلی ابراہیم پاشاہ »
 « واردم ؛ ہم میرزایہ اختصاصم و آنک خبر موتندن آینہ خاطر دہ اولان »

« پام یلوردی. مرحومه عداوت سابقه سی اولدوغی جهتدن فوتندن »
 « سرور عرض ایدوب اظهار شہانت قلوردی آخر طعن وطنز »
 « یوزندن بکا خطاب ایدوب واستہزا ایله ایتدی کہ ظاہر میرزانک »
 « دوستلری موتنه مرثیہ دیمشلدردر وزہر فراق و مرارتن دفع »
 « ایچون شکر شعرا یله صبر حلو الری یمشلدردر سزدخی دیدیکیزی دیدی »
 « بی اختیار بدیہٴ و بلا رویۂ بومطلع خاطر مه کلدی. دیدم دیو،
 بومطلعی اوقودم. »

« بن دیمز مکہ، سکا دہر ایده بیداد کورم »
 « دوستلرک غمده اولا دشمنکی شاد کورم »

« حریف متأثر اولوب شاد ایکن نالان اولدی و دیدیکی سوزہ
 ویدیکی ہرزہ پشیان اولدی »

اشته ایرانده اوغورلی سلطان احمد خان کبی بلند ہمت بر پادشاہک
 شہادتۃ متعاقب شاہ اسماعیل کبی قانلی بر پادشاہ ظهور ایتدی. ضبط
 ایلدیکی او واسع ممالکدہ اہل سنتہ ایلدیکی تعدی ہر بر تصورک فوقندہ
 ایدی. یاوز سلطان سلیم خان حضرتلری تختکاہ ولایتی اولان طربزوندن
 بو حاللرہ احالہٴ انظار تأسف ایلوردی.

نہایت اون بش سنہ قدر تحمل ایده بیلمش ایسہدہ آرتق تحملی
 قالماش و تفصیلاتی سلیم نامہ لردہ مسطور اولدینی اوزرہ تخت خلافتی
 تزیین ایدرک برادر لر یلہ اولان ماجرائی بر ایکی سنہ ظرفندہ بر تدکدن
 صکرہ شاہ اسماعیل اوزرینہ هجومی ہر شینہ ترجیح ایلشیدی.
 اول اثنادہ حسنکیف حکومتدہ بولسان ملک خلیل ایوبی شاہ
 اسماعیل صفوی نک انشتہ سی ایدی.

ما بعدی وار

علی امیری